

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2021 m. balandžio 13 d. Nr. 4D-2021/2-337
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X (toliau vadinama ir Pareiškėjas) pakartotinį skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) administracijos tarnautojų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant jo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą bei Seimo kontrolierės teiktų rekomendacijų nevykdymo.

2. Pareiškėjas skunde Seimo kontrolierei, be kita ko, nurodo:

2.1. „Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus Povilo Poderskio 2021-03-02 pasirašytame rašte Nr. A51-18805/21 (3.3.10-1ED24) [...] yra nurodoma, kad atsakymas ruoštas atsakant į X 2020-08-28 skundą ir 2021-02-08 prašymą, taip pat teikiant atsakymą į Seimo kontrolieriaus 2021-01-29 pažymos 16.3.1 p. rekomendaciją buitinių nuotekų tvarkymo - išvežimo problemos aspektu. Matyti, kad savivaldybės rašte nėra išdėstyti motyvai, nenurodyti faktiniai duomenys, taip pat nagrinėjimo metu neleista man susipažinti su rinkta medžiaga ir kitais teritorijų planavimo dokumentais, be to visiškai nereaguota ir / ar neatsižvelgta į pateiktus Pareiškėjo paaiškinimus raštu [...]. Manau, kad savivaldybė, priimdama viešojo administravimo procedūros skundžiamą sprendimą, neišnagrinėjo visų aplinkybių, galinčių turėti įtakos tinkamo sprendimo priėmimui, todėl nurodau, kad ginčijamas sprendimas neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio nuostatų ir nesudaro sąlygų spręsti Vilniaus miesto savivaldybės sudarytų problemų dėl reikiamų sąlygų sudarymo nuotekoms tvarkyti.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta)

2.2. „[...] manau, kad pagal LR vietos savivaldos įstatymą Vilniaus miesto savivaldybė turi pareigą ne tik formaliai įvertinti 2021-02-08 X prašymą, bet turi persvarstyti visą situaciją ir detalai įvertinti nuotekų problemos spektrą, tame tarpe teritorijų planavimo sprendinių patikslinimo poreikį, kai nėra pagrindo arba objektyvių priežasčių į tokius Pareiškėjo prašymus neatsižvelgti.“

2.3. „Pateiktuose institucijų raštuose nenurodyti argumentai, kuriais atmetami ir / ar paliekami nenagrinėti Pareiškėjo skunde / paaiškinimuose nurodomos aplinkybės, tačiau iš viešojo administravimo procedūros atlikimo aplinkybių matyti, kad savivaldybės rašte **nėra duomenų patvirtinančių, kad buvo atliktas Pareiškėjo pateiktų paaiškinimų nagrinėjimas, neatsižvelgta į 2021-02-15 nuotolinio pokalbio metu išsakytus pastebėjimus ir kilusio ginčo tikrąsias priežastis.** Vilniaus miesto savivaldybės administracija, būdama atsakinga už geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymo organizavimą (aplinkos saugos klausimų valdymą), manau, turėjo pareigą, esant abejonių dėl Pareiškėjo paaiškinimuose nurodomų aplinkybių tikrumo / reikšmingumo, atlikti išsamų pateiktų prašymų vertinimą tam, kad nebūtų daroma žala tretiesiems asmenims, kai

būtų įgyvendinami Vilniaus miesto savivaldybės rašte nurodomi variantai buitiniams nuotekoms transportuoti.“

2.4. „LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 6 punkte nustatyta prievolė atiduoti nuotekas ir (arba) atliekas (dumblą) nuotekų tvarkytojui arba nuotekų tvarkytojo nurodytam nuotekas transportuojančiam asmeniui arba individualių nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių priežiūrą vykdančiam asmeniui. Paminėtina tai, kad Pareiškėjas turi nuotekų transportavimo sutartį, atitinkančią įstatymų reikalavimus, tačiau viešosios sutarties sąlygos (6.161 straipsnis) niekaip nenumato „nuotekų vežėjo“ pareigos spręsti Vilniaus miesto savivaldybės sukeltas problemas ar kitaip dalyvauti nuotekų problemų sprendime. Taigi Vilniaus m. savivaldybė, kaip nuotekų tvarkymo organizatorius, nėra pateikęs (nurodęs) jokių teisinių pagrindų arba kitų argumentų kaip turi veikti viešosios sutarties sąlygos dėl gero privažiavimo sąlygų sudarymo, kai yra „techniniai“ trukdžiai turėti geras, patikimas, saugias privažiavimo sąlygas prie nuotekų tvarkymo sistemos įrenginių tam, kad vyktų jų aptarnavimas - nuotekų išsiurbimas, buitinių nuotekų transportavimas į miesto valymo įrenginius. Pastebėtina, kad įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 6 punkte yra aiškiai išdėstyta „vartotojo teisė pasirinkti nuotekų vežėją“, teisės normos tai nurodo taip :

„Jeigu geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas yra pasirašę sutartis su daugiau kaip vienu nuotekas transportuojančiu asmeniu, asmenys nuotekas gali atiduoti vienam iš geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nurodytų individualių nuotekų transportavimo paslaugų teikėjų **pasirinktinai**. Asmenys už individualių nuotekų transportavimo paslaugas apmoka individualių nuotekų transportavimo paslaugas teikiančiam asmeniui, kuriam atiduoda nuotekas transportuoti į geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo valdomus nuotekų valymo įrenginius.“

2.5. „Šiuo aspektu **manau, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija neturi įgytos diskrecijos atlikti vertinimą ir spręsti ar mano sudaryta viešoji sutartis su UAB „Y“ turėtų būti keičiama ar nutraukiama**, t. y. mano pareigos sudaryti kitą sutartį su savivaldybės nurodyta (-omis) įmone (-ėmis), kurios rašte nurodomos, kaip dalyvaujančios rinkoje ir teikiančias nuotekų transportavimo paslaugas (būtina įvertinti įstatymų nustatytas sąlygas pagal 6.156 str. ir 6.161 str.). Be to nėra pateikta jokių argumentų, kas yra negerai arba nepateikiama informacija apie jų pasiūlymų lygiavertiškumą / privalumą ir siūlomos paslaugos atitinka reikalavimui dėl vienodos kainos taikymo visiems vartotojams. Todėl tikslinga tikrinti ir analizuoti, kaip įstatymas nurodo reikalavimus savivaldybei organizuoti viešąją paslaugą dėl išsiurbtų nuotekų transportavimo į valymo įrenginius, ar tikrai savivaldybė, kaip eismą organizuojanti institucija Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje, sudaro geras privažiavimo sąlygas ir ar tikrai teritorijų planavimo dokumentuose ir jų prieduose yra nurodomi privažiavimo keliai (pvz. iki <...> sklypo ribos), iki šiol lieka neaišku ar savivaldybė yra nužymėjusi teritorijas nuotekų tvarkymo įrenginių aptarnavimui, t. y. žemės naudojimo sąlygose tinkamai nustatė reikiamus servitutus ir pan.“

2.6. „Uždelstas nuotekų tvarkymo problemos sprendimas ir jos vilkinimas reikalauja užduoti klausimą: kodėl nesivadovaujama LR Vyriausybės 1993-06-16 nutarimu Nr. 469 Dėl gyvenamųjų namų ir kitų objektų (toliau vadinama - objektai) statybos teritorijose kuriose neįrengti inžineriniai įrenginiai ir jo lydinčiais teisės aktais? Matyti, turi būti vertinamos teisės normos nurodančios savivaldybės prievolė įgyvendinti savarankišką savivaldybės funkciją dėl teritorijų planavimo (specialiųjų planų) sprendinių priėmimo ir vykdymo kontroliavimo bei kitus teisės aktus dėl nuotekų tvarkymo organizavimo ir koordinavimo.“

2.7. „Taigi, negali būti toks atvejis viešajame administravime, kai **vartotojui / gyventojui nepateikiama visa informacija, nėra išdėstomi argumentai, teisiniai motyvai / pagrindai**, žinant tai, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija pati neatliko siūlomo sprendimo įgyvendinimo galimybės įvertinimo.“

2.8. „[...] Pareiškėjas išsiaiškino reikšmingą aplinkybę, kad savivaldybės darbuotoja p. G. Ū. [pastaba: asmens duomenys neskelbtini] neatliko jokio veiksmo dėl pateiktų pastabų vertinimo pagal

Pareiškėjo 2021-02-17 ir 2021-02-18 paaiškinimus (poreikį įvertinti galimą poveikį esamiems požeminiams inžineriniams tinklams, <...> gatvės kritulių nuvedimo sistemai, galimų pažeidimų kiemo dangai, taip pat teikiant privažiavimo pasiūlymą - nėra nurodoma ir / ar nėra sudarytos privažiavimo schemas, nepateikiama kita dokumentacija pagrindžianti apie egzistuojančią galimybę tai daryti nedelsiant (protingumo, leistinum ir teisėtumo pagrindo turėjimą).“

2.9. „Teikiamo skundo pagrindimą apsunkina tai, kad nebuvo sudarytos sąlygos pagal Pareiškėjo 2021-02-08 pateiktą prašymą iki sprendimo priėmimo susipažinti su nagrinėjimo medžiaga, institucijų darbuotojų atliktais vertinimais, todėl neturint informacijos apie atliktus vertinimo metodus arba techninių reglamentų taikymą ir t. t. Pareiškėjas turi pagrindą tik išvelgti, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija nevykdo LR viešojo administravimo, LR vietos savivaldos, LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymų reikalavimų. Pažymiu, kad savivaldybės rašte nėra išdėstyti motyvai ir argumentai, pagrindžiantys teikiamų siūlymų teisingumą, objektyvumą ir galimai tinkamą jų pritaikymą eksploatuojant nuotekų kaupimo talpyklas, kai būtina užsitikrinti bei išvengti techninių ir teisinių problemų atsiradimą su aplink <...> žemės sklypą esančiais kitų sklypų valdytojais ir požeminių komunikacijų eksploatuotojais.“

2.10. „[...] Seimo kontrolieriui nurodžius atlikti pakartotinį nagrinėjimą **vėl likau neapklaustas ir nesupažindintas**, tai leidžia daryti išvadą, kad pažeistas nešališkumo principas.“

2.11. „Remdamasis minėtomis aplinkybėmis, darau išvadą, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracija, priimdama skundžiamą viešojo administravimo procedūros sprendimą, neišnagrinėjo visų aplinkybių, galinčių turėti įtakos tinkamo sprendimo priėmimui, todėl pateiktas atsakymas yra biurokratinis ir formalus atsirašinėjimas, nurodantis į savivaldybės vengimą geranoriškai įgyvendinti jai įstatymų deleguotas funkcijas organizuoti nuotekų tvarkymą ir eismą savivaldybės teritorijoje taip, kad vartotojo teisėti interesai nebūtų pažeidžiami ir gyventojai turėtų tinkamas higienines sąlygas ir saugią aplinką, t. y. patikimai priduoti buitines nuotekas transportavimui.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo:

„[...] įvertinti situaciją pagal įstatymų reikalavimus ir pateikti išvadas, kaip Vilniaus miesto savivaldybės administracija turi spręsti nuotekų tvarkymo problemą.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė, gavusi 2021 m. liepos 22 d. Pareiškėjo skundą prieš Savivaldybės administraciją dėl Savivaldybės administracijos tarnautojų galimai biurokratiškų veiksmų (neveikimo), kai, Pareiškėjo teigimu, nesprendžiamas klausimas dėl nuovažos / įvažos į Vilniaus <...> gatvės (toliau vadinama ir – <...> g.) į sodininkų bendrijai (s/b) „Z“ priklausančią žemės sklypą (kadastro Nr. <...>) įrengimo bei su tuo sietinos Pareiškėjo galimybės tinkamai tvarkyti buitines nuotekas užtikrinimo, atliko tyrimą ir 2021 m. sausio 29 d. pažymoje Nr. 4D-2020/2-971, be kita ko,

4.1. konstatavo:

„[...] Išanalizavusi tyrimo metu gautus dokumentus, Seimo kontrolierė akcentuoja, kad Savivaldybės administracijos veiksmai, nagrinėjant Pareiškėjo nurodytą problemą dėl atsiradusios kliūties buitinių nuotekų išvežimui, nelaikytini buvę tinkami, nes, Seimo kontrolierės nuomone, Pareiškėjui aktualaus klausimo nagrinėjimo metu nebuvo laikomasi Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintų *objektyvumo* ir *išsamumo principų* (pažymos 10.5 punktą). Tai patvirtinama tuo, jog, neatsižvelgusi į Pareiškėjo nurodytas faktines aplinkybes dėl apribotų galimybių išvežti buitines nuotekas, Savivaldybės administracija tik pateikė savo nuomonę dėl nuotekų išvežimo galimybės iš <...> gatvės pusės, kuri buvo pagrįsta vienasmeniu Energetikos skyriaus Šilumos ir vandens ūkio poskyrio vedėjo faktinių aplinkybių vietoje patikrinimu, bei konstatavo galimybę surinkti nuotekas

vežėjams net nenuvažius nuo gatvės (pažymos 6.9 punktas). Tokie Savivaldybės administracijos veiksmai lėmė situaciją, kai Savivaldybės administracijos tarnautojai nurodo vienas faktines aplinkybes (pvz., dėl galimybių naudotis tam tikro ilgio žarnomis nuotekų ištraukimui), o Pareiškėjas tas pačias faktines aplinkybes grindžia kitais įrodymais (pažymos 8.5 punktas). Savivaldybės administracijos tarnautojams faktinių aplinkybių patikrinimą vietoje atlikus Pareiškėjui nedalyvaujant (jo neinformavus ir nepakvietus), tokio patikrinimo metu nustatytos faktinės aplinkybės visada gali būti, kaip ir nutiko šiuo atveju, neigiamos Pareiškėjo. Seimo kontrolierė akcentuoja, kad tik tais atvejais, kai faktinių aplinkybių patikrinimas vietoje atliekamas dalyvaujant ir suinteresuotam asmeniui, o patikrinimo protokole yra fiksuojamos suinteresuoto asmens nurodytos pastabos, galima būtų pripažinti, kad buvo atliktas išsamus patikrinimas, o jo metu konstatuotos faktinės aplinkybės buvo nustatytos objektyviai, yra teisingos ir atitinkančios realią padėtį;

13.3. Pareiškėjas, siekdamas išspręsti atsiradusią buitinių nuotekų išvežimo problemą, į Savivaldybės administraciją kreipėsi tiek su prašymais, tiek, nesutikdamas su pateiktais skundžiamos institucijos atsakymais, su skundais (pažymos 4.2, 4.4, 4.6, 6.1, 6.3, 6.5, 7.1, 7.2, 7.3, 7.5, 7.8 punktai).

Analizuodama Savivaldybės administracijos tarnautojų veiksmus tinkamo Pareiškėjo kreipimūsi nagrinėjimo aspektu, Seimo kontrolierė pažymi, kad Savivaldybės administracijos tarnautojų, nagrinėjusių Pareiškėjo kreipimusis, kai kurie veiksmai buvo vertinti Savivaldybės administracijos Korupcijos ir nusižengimų prevencijos skyriuje, kuris, atlikto tarnybinio patikrinimo išvadomis, ir parengė Savivaldybės administracijos direktoriaus Povilo Poderskio pasirašytą 2020 m. spalio 12 d. raštą Nr. A-63-159/20 Pareiškėjui (pažymos 7.9 punktas). Tačiau būtina pažymėti, kad minėtame Savivaldybės administracijos atsakyme Pareiškėjui buvo pasisakyta tik dėl Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skunde bei 2020 m. rugsėjo 4 d. kreipimesi nurodytų netinkamų Savivaldybės administracijos tarnautojų veiksmų (neveikimo). Todėl, Savivaldybės administracijai pripažinus netinkamus veiksmus (neveikimą) neužtikrinant Pareiškėjo teisės apskųsti Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių sprendimus Savivaldybės administracijos direktoriui ir Savivaldybės merui bei draudimo perduoti nagrinėti skundą tarnautojui, kurio veiksmai yra skundžiami, pažeidimo atvejį (pažymos 6.6 punktas), nors tai ir įpareigoja Viešojo administravimo įstatymo bei Reglamento nuostatos (pažymos 10.5 ir 11 punktai), Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį tik į kai kuriuos kitus šio tyrimo metu nustatytus netinkamo administravimo požymius.

Vienu tokių laikytinas **Pareiškėjo noro būti apklaustam administracinės procedūros metu ir susipažinti su administracinės procedūros metu gautais dokumentais nepaisymas**. Kaip nustatyta remiantis tyrimo medžiaga, Pareiškėjas, siekdamas išsamaus skundo išnagrinėjimo, prašė Savivaldybės administracijos tiek būti apklausiamam, tiek gauti galimybę susipažinti su skundžiamos institucijos surinkta medžiaga (pažymos 7.1, 7.3, 7.5 punktai), tačiau jam tokios galimybės nebuvo suteikta. Seimo kontrolierė pabrėžia, kad tokie Pareiškėjo siekiai yra susiję su jo, kaip asmens, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, teisių įgyvendinimu (pažymos 10.5 punktas), todėl **bet koks paminėtų teisių apribojimas laikytinas netinkamo administravimo atveju**.

Kiek kitokie vertinimo pagrindai taikytini, kai tai yra susiję su asmens išreikštu noru, kad administracinės procedūros metu būtų atliktas faktinių duomenų patikrinimas vietoje. Įstatymų leidėjas nustatė viešojo administravimo subjekto diskrecijos teisę spręsti, ar būtinas faktinių duomenų patikrinimas vietoje (pažymos 10.5 punktas). Tačiau Seimo kontrolierė, remdamasi nagrinėjamo atvejo faktinėmis aplinkybėmis, pažymi, kad, kaip jau buvo prieita išvados šios pažymos 13.2 punkte, faktinių aplinkybių patikrinimas vietoje dalyvaujant ir suinteresuotam asmeniui (pareiškėjui) sąlygoja tarp viešojo administravimo subjekto ir pareiškėjo galimai kiliančių prieštaravimų dėl tam tikrų faktų išvengimą. Todėl ir Pareiškėjo atveju, kai jis siekė, kad faktinės aplinkybės dėl buitinių nuotekų išvežimo galimybių būtų patikrintos vietoje (pažymos 7.3 punktas), manytina, jog Savivaldybės administracija turėjo paisyti tokio Pareiškėjo išreikšto prašymo. [...]"

4.2. teikė tuomečiui Savivaldybės administracijos direktoriui Povilui Poderskiui šias rekomendacijas:

„16.1. atkreipti dėmesį į šio tyrimo metu nustatytą ir pažymoje konstatuotą Pareiškėjo teisių į gerą viešąjį administravimą pažeidimo atvejį ir jį aptarti su Pareiškėjo kreipimuisi nagrinėjusiais Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Infrastruktūros skyriaus ir Energetikos skyriaus tarnautojais;

16.2. Pareiškėjui pateikus naują prašymą dėl jo užrašymo į susitikimą su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos vadovybe ir atsiradus palankioms aplinkybėms (kiek tai susiję su karantino padėtimi šalyje), pavesti atsakingiems Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Klientų aptarnavimo skyriaus tarnautojams organizuoti Pareiškėjo priėmimą – susitikimą su pageidaujamu Vilniaus miesto savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio vadovu arba Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriumi (pavadootoju);

16.3. pavesti atsakingiems Vilniaus miesto savivaldybės administracijos tarnautojams:

16.3.1. **iš naujo išnagrinėti Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą** (reg. Nr. A60-178/20) Vilniaus miesto savivaldybės administracijai Pareiškėjui atsiradusios buitinių nuotekų išvežimo problemos aspektu;

16.3.2. skundo nagrinėjimo metu, **Pareiškėjui pageidaujant, atlikti Pareiškėjo apklausą ir (arba) faktinių duomenų patikrinimą vietoje** Viešojo administravimo įstatymo nuostatų nustatyta tvarka;

16.3.3. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos atsakymą pateikti Pareiškėjui bei Seimo kontrolieriui.“

5. Dėl Seimo kontrolierės 2021 m. sausio 29 d. pažymoje Nr. 4D-2020/2-971 teiktų rekomendacijų vykdymo Seimo kontrolierė gavo Pareiškėjui ir Seimo kontrolieriui adresuotą tuomečio Savivaldybės administracijos direktoriaus Povilo Poderskio pasirašytą 2021 m. kovo 2 d. raštą Nr. A51-18805/21(3.3.10.1E-AD24), kuriame, be kita ko, nurodyta:

„[...] Vykdydami Pažymos 16.3.1 papunktyje suformuluotą įpareigojimą pakartotinai išnagrinėti Jūsų 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą Nr. A60-178/20 buitinių nuotekų išvežimo problemos aspektu informuojame, kad Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 3 punkte nustatyta, kad asmenys, individualiai tvarkantys nuotekas, privalo teikti informaciją apie nuotekų valymo (arba) kaupimo įrenginius aplinkos ministro nustatyta tvarka. Šio straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatyta prievolė sudaryti viešąją sutartį su nuotekų tvarkytoju arba nuotekų transportavimo paslaugas teikiančiu asmeniu dėl nuotekų ir (arba) nuotekų valymo metu susidarančių atliekų (dumblo) transportavimo į nuotekų valymo įrenginius ir (arba) sudaryti sutartį dėl individualių nuotekų valymo ar kaupimo įrenginių priežiūros su nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginius prižiūrinčiu asmeniu. Minėto įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 6 punkte nustatyta prievolė atiduoti nuotekas ir (arba) atliekas (dumblą) nuotekų tvarkytojui arba nuotekų tvarkytojo nurodytam nuotekas transportuojančiam asmeniui arba individualių nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių priežiūrą vykdančiam asmeniui. Nuo sklypo <...> ribos ties įvažiavimu iki nuotekų talpyklos vietos yra maždaug 40 metrų atstumas, o nuo sklype priešais garažą esančios aikštelės sustojimui –35 metrai. Nuo tvoros, esančios ties įvažiavimu, kuri Savivaldybės planuose pažymėta kaip įrengta valstybinėje žemėje – 46 metrai. Kadangi tvora yra įrengta valstybinėje žemėje ir ja galimai yra neteisėtai apribotas naudojimas valstybine žeme, tai šis 46 metrų atstumas neturėtų būti vertinamas apskaičiavimui, o tvora (jeigu trukdo buitinių nuotekų išvežimui) turėtų būti užtvirta ties teisiškai įregistruota sklypo <...> riba, arba pašalinta. Į sodo bendrijos sklypą „Z“ nuotekoms išvežti be jokių trukdžių, tokių kaip vielinė tvora, aukščių skirtumas ir t. t., galima įvažiuoti iš lygiagrečios <...> gatvės. Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus Šilumos ir vandens ūkio poskyrio specialistai nustatė, kad nėra gamtinių kliūčių privažiuoti prie Jūsų sklypo <...> ribos, nėra gamtinių kliūčių nuotekų transportavimo mašinai pro vartus įvažiuoti į sklypą <...> iki garažo vartų ir pasirinkus vieną iš šių dviejų variantų išvežti nuotekas. Atlikus nuotekų vežėjų apklausą nustatyta, kad šiltuoju metų laiku dvi įmonės prirėkus gali panaudoti nuotekų surinkimui žarnas, skirtas nuotekoms surinkti iš šulinio, esančio už 50 metrų atstumo nuo siurbimo mašinos stovėjimo vietos

(uždaroji akcinė bendrovė „U“, uždaroji akcinė bendrovė „T“), uždaroji akcinė bendrovė „V“ – už 70 metrų, kitos įmonės – už 35 metrų. Taip pat pažymime, kad **2021 m. vasario 15 d. nuotoliniu būdu Zoom platformoje Jums buvo sudaryta galimybė aptarti buitinių nuotekų išvežimo problemų aspektus su Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoju A. B. ir Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus Šilumos ir vandens ūkio poskyrio atstovais.** Susitikimo metu buvo atsakyta į Jūsų klausimus ir paaiškintos buitinių nuotekų išvežimo galimybės. [...]“

6. Iš kartu su Pareiškėjo skundu ir jo papildymais Seimo kontrolieri pateiktų dokumentų, be kita ko, buvo nustatyta:

6.1. Savivaldybės administracijai gavus ir nagrinėjant Seimo kontrolierės 2021 m. sausio 29 d. pažymą Nr. 4D-2020/2-971 ir skundžiamai institucijai pateiktas rekomendacijas, Pareiškėjas 2021 m. vasario 8 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojui A. B. pateikė prašymą „Dėl nagrinėjimo (reg. A50-3524/21) sprendžiant nuotekų tvarkymo problemą“, kuriame nurodė manantis esant būtinybę atliekamos jo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundo nagrinėjimo procedūros metu įvertinti tam tikrus teisės aktų taikymo ir faktinių aplinkybių vertinimo klausimus bei **nurodė prašantis „[...] mane apklausti ir leisti susipažinti su tyrimo medžiaga, taip pat sudaryti sąlygas pateikti raštu atsiliepimus ir / ar paaiškinimus dėl kitų asmenų pateiktos informacijos arba aplinkybių paaiškinimo“;**

6.2. Pareiškėjas 2021 m. vasario 17 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojui A. B. pateikė paaiškinimą, kuriame išdėstė savo pastebėjimus dėl 2021 m. vasario 15 d. nuotolinio pokalbio metu su Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoju A. B. aptartų klausimų dėl nuotekų tvarkymo ir infrastruktūros plėtros;

6.3. Pareiškėjas 2021 m. vasario 18 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojui A. B. pateikė paaiškinimus „Dėl nuotekų tvarkymo problemos“. Minėtame Pareiškėjo kreipimesi buvo išdėstyti argumentai dėl Pareiškėjo įsitikinimo, tam tikrų privalomai taikytinų teisės aktų nuostatų, susijusių su nuotekų sistemos įrengimu ir tvarkymu, tam tikrų teritorijų planavimo dokumentų įvertinimo nagrinėjamu atveju svarbos ir kt.

Be visa ko, šiame savo kreipimesi Pareiškėjas išreiškė tikintis, jog „[...] Vilniaus m. savivaldybės administracijos direktorius ar jo įgalioti asmenys pateiks man pasiūlymus ir /ar priims sprendimus dėl nuotekų tvarkymo problemos, tam, kad „nuotekų tvarkymo sistema“ veiktų (pvz. inicijuotų klaidos taisymą ir numatytų servituto teisės naudojimą, kai būtina prieiga prie nuotekų tvarkymo objekto), t. y. UAB „Y“ naudojama nuotekų transportavimo autocisterna su jungiamąją nuotekų išsiurbimo žarna galėtų patekti prie nuotekų kaupimo talpyklų ir turėtų galimybes atlikti nuotekų išsiurbimą“;

6.4. Savivaldybės administracijos Energetikos skyrius 2021 m. kovo 19 d. raštu Nr. A51-24733/21(3.3.2.26E-ENE) „Dėl nuotekų tinklų plėtros ir nuotekų išvežimo“ pateikė Pareiškėjui atsakymą į jo 2021 m. vasario 18 d. kreipimuisi [*pastaba*: įvardinti kaip prašymai] (reg. Nr. A50-4984/21 ir Nr. A50-5020/21). Pastebėtina, kad minėtojo Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus rašto **tekstas yra identiškas** Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus Šilumos ir vandens ūkio poskyrio 2020 m. rugpjūčio 24 d. raštui Nr. A51-105220/20(3.3.2.26E-ENE) „Dėl nuotekų tinklo plėtros“, kuriuo buvo atsakyta į Pareiškėjo 2020 m. liepos 28 d. kreipimąsi, pateiktą Vilniaus miesto merui, bei tuomečio Savivaldybės administracijos direktoriaus Povilo Poderskio pasirašytam 2021 m. kovo 2 d. raštui Nr. A51-18805/21(3.3.10.1E-AD24) „Dėl buitinių nuotekų tvarkymo“, adresuotam Pareiškėjui ir Seimo kontrolieri (pažymos 5 punktas), t. y. **nenurodyta jokių naujų skundžiamos institucijos išvadų ar siūlymų.**

7. Tyrimo metu nustatyta, kad Vilniaus miesto savivaldybės internetiniame tinklalapyje www.vilnius.lt skiltyje „Aplinkosauga ir energetika“ yra skelbiama informacija gyventojams, individualiai tvarkantiems buitines nuotekas, nurodant kokias pareigas turi gyventojai individualiai

tvarkantys nuotekas (individualiuose nuotekų valymo įrenginiuose, septinėse sistemose, nuotekų kaupimo rezervuaruose). Be paminėtos informacijos, taip pat nurodomas sąrašas įmonių, kurios gyventojams teikia nuotekų išvežimo paslaugas Vilniaus mieste. Iš viso nurodyta 15 įmonių ir jų rekvizitai, tarp kurių ir UAB „Y“, su kuria Pareiškėjas yra sudaręs nuotekų išvežimo iš nekanalizuoto rezervuaro paslaugų sutartį.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. Lietuvos Respublikos įstatymai

8.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

„3 straipsnis. Seimo kontrolierių veiklos tikslai

Seimo kontrolierių veiklos tikslai:

1) ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms; [...]

12 straipsnis. Seimo kontrolierių tiriami skundai

1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]

13 straipsnis. Skundų pateikimas

1. Pareiškėjas turi teisę pateikti Seimo kontrolieriui skundą dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo, jei mano, kad tuo buvo pažeistos jo teisės ir laisvės.

[...]

20 straipsnis. Seimo kontrolierių reikalavimų privalomumas

[...] 3. Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją) **privalo nagrinėti institucija ir įstaiga ar pareigūnas, kuriems toks siūlymas (rekomendacija) adresuojamas (adresuojama)**, ir apie nagrinėjimo rezultatus informuoti Seimo kontrolierių. [...]"

8.2. Vietos savivaldos įstatymo:

„4 straipsnis. Vietos savivaldos principai

Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...]

10) **veiklos skaidrumo**. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma;

[...]

13) **žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo**. Savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių; [...]"

8.3. Viešojo administravimo įstatymo (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2020-11-01):

„3 straipsnis. Viešojo administravimo principai

Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

[...]

4) **įstatymo viršenybės**. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais;

5) **išsamumo**. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį;

[...]

22 straipsnis. *Asmens, dėl kurio galimai pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, teisės*

Asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, arba asmuo, kuris su skundu kreipėsi dėl kito asmens galimo teisių ar teisėtų interesų pažeidimo, **turi teisę:**

1) susipažinti su administracinės procedūros metu gautais dokumentais ir kita informacija;

2) pateikti papildomą informaciją ir duoti paaiškinimus;

[...]

6) teikti savo nuomonę administracinės procedūros metu kylančiais klausimais;

[...]

26 straipsnis. *Apklausa*

1. Prieš priimant administracinės procedūros sprendimą, asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, taip pat kiti asmenys gali būti apklausiami, siekiant išsiaiškinti ginčijamo klausimo esmę ir su juo susijusias aplinkybes.

2. Jeigu skunde nėra aiški ginčijamo klausimo esmė ir su juo susijusios aplinkybės **arba asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra**, arba asmuo, kuris su skundu kreipėsi dėl kito asmens galimo teisių ar teisėtų interesų pažeidimo, **išreiškė pageidavimą būti apklausiamas, administracinės procedūros sprendimas priimamas tik tokį asmenį apklausus.** [...]

3. Administracinės procedūros sprendimas be apklausos priimamas, jeigu:

1) skundas patenkinamas iš karto ir administracinės procedūros sprendimas nepažeidžia kitų asmenų teisių ir teisėtų interesų;

2) administracinės procedūros sprendimas turi būti priimtas nedelsiant.“

8.4. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo:

„20 straipsnis. *Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų teisės ir pareigos*

[...]

2. Geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas privalo:

[...]

7) **viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas**, regioninis viešasis geriamojo vandens tiekėjas **privalo pasiūlyti individualiųjų nuotekų turėtojui sudaryti viešąją sutartį ir teikti nuotekų tvarkymo paslaugas arba nurodyti individualiųjų nuotekų transportavimo paslaugų teikėją (teikėjus);**

[...]

23 straipsnis. *Asmenų, individualiai išgaunančių ir naudojančių geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkančių nuotekas, teisės ir pareigos*

[...]

2. Asmenys, individualiai išgaunantys ir naudojančys geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkantys nuotekas, privalo:

[...]

6) atiduoti nuotekas ir (arba) nuotekų valymo metu susidarančias atliekas (dumblą) geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui arba geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nurodytam nuotekas transportuojančiam asmeniui arba individualiųjų nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių priežiūrą vykdančiam asmeniui, sudariusiam ir turinčiam galiojančią sutartį su geriamojo vandens tiekėju ir nuotekų tvarkytoju dėl nuotekų perteklinio dumblo perdavimo geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui. **Jeigu geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas yra pasirašę sutartis su daugiau kaip vienu nuotekas transportuojančiu asmeniu,**

asmenys nuotekas gali atiduoti vienam iš geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nurodytų individualiųjų nuotekų transportavimo paslaugų teikėjų pasirinktinai. [...]

37 straipsnis. Vartotojų ar abonentų ir geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų ginčų sprendimas ne teismo tvarka. Abonentų ir vartotojų skundų nagrinėjimas

[...]

3. Abonentų ir vartotojų skundus nagrinėja šios institucijos:

[...]

3) savivaldybių institucijos – abonentų ir vartotojų skundus dėl geriamojo vandens išgavimo, tiekimo, paviršinių nuotekų tvarkymo ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo organizavimo ir koordinavimo, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų, būtinų viešajam geriamojo vandens tiekimui ir (arba) nuotekų tvarkymui, perdavimo ar naudojimo šiame įstatyme nurodytais būdais organizavimo.

4. Skundai nagrinėjami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatyta tvarka.“

9. Vietos savivaldos institucijos teisės aktai:

9.1. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2011 m. balandžio 6 d. sprendimu Nr. 1-2090 patvirtintose Vilniaus miesto teritorijų, kuriose nėra centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų, nuotekų tvarkymo taisyklėse numatyta:

„2. Taisyklės galioja Savivaldybės teritorijoje ir yra privalomos visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie eksploatuoja vietinius nuotekų šalinimo įrenginius ir tvarko juose susidarancias nuotekas, nuotekų vežėjams, nuotekų tvarkytojams ir Savivaldybės institucijoms. [...]

23. Nuotekų turėtojas sukauptas nuotekas tolesniam apdorojimui turi perduoti nuotekų vežėjui pagal galiojančią nuotekų išvežimo paslaugos sutartį. [...]

27. Įrengiant nuotekoms šalinti nuotekų kaupimo rezervuarus turi būti laikomasi šių reikalavimų:

[...]

27.5. prie nuotekų kaupimo rezervuaro turi būti patogų privažiuoti, kad būtų galima saugiai išsiurbti ir išvežti nuotekas;

[...]

30. Už tinkamą ir saugų vietinių nuotekų šalinimo įrenginių eksploatavimą ir jų turinio tvarkymą atsako jų savininkas arba naudotojas.

31. Vietinių nuotekų šalinimo įrenginių savininkai arba naudotojai privalo su nuotekų vežėju sudaryti nuotekų išvežimo paslaugos sutartį.

32. Nuotekos iš vietinių nuotekų šalinimo įrenginių turi būti išvežamos laikantis šiose Taisyklėse nustatytų reikalavimų. [...]

35. Už netinkamą nuotekų tvarkymą ir padarytą žalą aplinkai, žmonių sveikatai ir turtui nuotekų turėtojas atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

[...]

47. Savivaldybės administracija organizuoja ir kontroliuoja nuotekų tvarkymą Savivaldybės teritorijoje.“

9.2. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2018 m. liepos 4 d. sprendimu Nr. 1-1597 patvirtintuose Vilniaus miesto savivaldybės administracijos nuostatuose numatyta:

„10. Administracija, įgyvendindama jai pavestus uždavinius ir atlikdama jos kompetencijai priskirtas funkcijas, turi teisę:

[...]

10.3. pagal savo kompetenciją pasitelkti įstaigų, įmonių, organizacijų atstovus bei sudaryti darbo grupes sprendžiamoms problemoms nagrinėti;

[...]

20. Administracijos direktorius:

20.1. tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir Tarybos sprendimų įgyvendinimą Savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais;

20.2. tiesiogiai įgyvendindamas įstatymus, Vyriausybės nutarimus ir Tarybos sprendimus, gali [...] leisti įsakymus, privalomus Administracijos struktūriniams padaliniams, [...]

20.3. organizuoja Administracijos darbą, [...] atsako už vidaus administravimą Administracijoje;

[...]

41. Jeigu Savivaldybės mero potvarkiu ar Administracijos direktoriaus įsakymu sudaroma komisija arba darbo grupė iškilusioms problemoms spręsti, rengėjas kartu pateikia tvirtinti ir jos darbo reglamentą (nuolatinės komisijos – nuostatus), kuriame (kuriuose) nustatyti komisijos arba darbo grupės įgaliojimai, funkcijos ir atsakomybė.“

10. Teismų praktika

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012):

„[...]. Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). [...] Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog **kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų** (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei **gero administravimo, atsakingo valdymo principų** (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

11. Šio Seimo kontrolierės atliekamo tyrimo pagrindu laikytinas ne tik Pareiškėjo pakartotinai pateiktas skundas dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) sprendžiant klausimą dėl Pareiškėjo galimybės tinkamai tvarkyti buitines nuotekas užtikrinimo, bet ir Savivaldybės administracijos veiksmai nevykdant Seimo kontrolierės teiktų rekomendacijų bei Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintų teisės aktų nuostatų pažeidimo.

Pirmiausia pabrėžtina tai, kad Seimo kontrolierių statymo 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje (pažymos 8.1 punktas). Pagrindinis Seimo kontrolieriaus veiklos tikslas yra prižiūrėti, ar valdžios (savivaldybių) įstaigos vykdo konstitucinę pareigą tinkamai tarnauti žmonėms, ir tokiu būdu prisidėti sprendžiant pareiškėjų problemas. Paminėtina, jog nagrinėdami skundus Seimo kontrolieriai siekia, kad pareigūnai ir institucijos pakoreguotų savo veiklą pagal gero viešojo administravimo principus. Pagal Seimo kontrolierių įstatymo 13 straipsnio 1 dalį (pažymos 8.1 punktas), pareiškėjas turi teisę pateikti Seimo kontrolieriui skundą dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo, jei mano, kad tuo buvo pažeistos jo teisės ir laisvės. Tuo pagrindu Seimo kontrolierius tiria pareiškėjų skunduose nurodytas konkrečias aplinkybes ir tyrimo pažymoje pateikia pareigūno (institucijos) veiklos juridinį vertinimą. Tuomet, kai nustatoma netinkamo viešojo administravimo atveju, žmogaus teisių pažeidimų, Seimo kontrolierius teikia siūlymą (rekomendaciją) dėl nustatytų pažeidimų, jų priežasčių ir sąlygų

pašalinimo ar viešojo administravimo gerinimo, kad nebūtų pažeidžiamos žmogaus teisės ir laisvės. Seimo kontrolierių įstatyme taip pat nustatyta, jog Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją) privalo nagrinėti institucija ir įstaiga ar pareigūnas, kuriems toks siūlymas (rekomendacija) adresuojamas, ir apie nagrinėjimo rezultatus informuoti Seimo kontrolierių. Pažymėtina, kad tokiais atvejais, kai institucijos, nors ir formaliai, išnagrinėja Seimo kontrolieriaus rekomendacijas, tačiau neužtikrina tinkamo jų įgyvendinimo, gali būti sudaromos prielaidos tęstis ir (arba) kartotis jau nustatytiems biurokratiniais veiksmais ir žmogaus teisių bei laisvių pažeidimams.

12. Pirmiau paminėti teisiniai pagrindai svarbūs tuo, jog Seimo kontrolierė 2021 m. sausio 29 d. pažymoje Nr. 4D-2020/2-971, be kita ko, Savivaldybės administracijai rekomendavo ne tik iš naujo išnagrinėti Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą Savivaldybės administracijai Pareiškėjui atsiradusios buitinių nuotekų išvežimo problemos aspektu, bet ir skundo nagrinėjimo metu, **Pareiškėjui pageidaujant, atlikti Pareiškėjo apklausą ir (arba) faktinių duomenų patikrinimą vietoje dalyvaujant Pareiškėjui** Viešojo administravimo įstatymo nuostatų nustatyta tvarka (šios pažymos 4.2 punktą), kas, kaip buvo konstatuota Seimo kontrolierės atliekamo tyrimo pagal pirminį Pareiškėjo skundą metu, skundžiamos institucijos taip ir nebuvo padaryta (šios pažymos 4.1 punktą). Tačiau remiantis šio tyrimo metu nustatytais aplinkybėmis (pažymos 2.10 punktą) ir Savivaldybės administracijos pateiktu 2021 m. kovo 2 d. atsakymu Pareiškėjui (šios pažymos 5 punktą) konstatuotina, kad vykdant Seimo kontrolierės 2021 m. sausio 29 d. pažymoje Nr. 4D-2020/2-971 teiktas rekomendacijas Savivaldybės administracija tik formaliai įvertino Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skunde nurodytas aplinkybes, neįgyvendindama esminio Pareiškėjo siekto ir Seimo kontrolierės 2021 m. sausio 29 d. pažymoje nurodyto veiksmo – atlikti Pareiškėjo apklausą. Akcentuotina tai, kad nors pakartotinio Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundo nagrinėjimo Savivaldybės administracijoje metu Pareiškėjas pateikė skundžiamai institucijai papildomus paaiškinimus (pažymos 6.1 – 6.3 punktai) ir papildomai akcentavo norintis susipažinti su tyrimo medžiaga bei būti apklaustas skundo nagrinėjimo procedūros metu (pažymos 6.1 punktą), tačiau Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundas pakartotinai buvo išnagrinėtas taip to ir neįgyvendinus, pateikiant Pareiškėjui Savivaldybės administracijos 2021 m. kovo 2 d. atsakymą pirmiau surinktų duomenų ir dokumentų pagrindu.

Viešojo administravimo įstatymo 26 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta nuostata aiškiai numato, kad tuo atveju, kai viešojo administravimo subjekto vykdomos administracinės procedūros metu asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, išreiškė pageidavimą būti apklausiamas, administracinės procedūros sprendimas gali būti priimamas tik tokį asmenį apklausus (pažymos 8.3 punktą). Tačiau nei pirmą kartą Savivaldybės administracijoje nagrinėjant Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą, nei pakartotinai po Seimo kontrolierės teiktų rekomendacijų, skundžiama institucija Pareiškėjo apklausos nevykdė. Pažymėtina, kad Savivaldybės administracijos 2021 m. kovo 2 d. rašte nurodytos aplinkybės dėl 2021 m. vasario 15 d. nuotoliniu būdu įvykusio Pareiškėjo, Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo A. B. ir Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus Šilumos ir vandens ūkio poskyrio atstovų pokalbio, Seimo kontrolierės įsitikinimu, niekaip negali būti traktuojamas kaip Pareiškėjo apklausa administracinės procedūros metu, nes minėtojo Pareiškėjo pokalbio su Savivaldybės administracijos atstovais buvimo faktas patvirtina tik kitos Seimo kontrolierės 2021 m. sausio 29 d. pažymoje Nr. 4D-2020/2-971 teiktos rekomendacijos dėl Pareiškėjo užrašymo į susitikimą su Savivaldybės administracijos vadovybe įgyvendinimą (pažymos 4.2 punktą). Taip pat pastebėtina, kad nagrinėjamu Pareiškėjo atveju pagrindų, numatančių galimybę administracinės procedūros sprendimą priimti be apklausos (pažymos 8.3 punktą), tyrimo metu nenustatyta, todėl akivaizdu, jog Pareiškėjo apklausa turėjo būti privalomai atlikta.

Be to, Viešojo administravimo įstatymo 22 straipsnyje numatyta, jog asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, be kita ko, turi teisę susipažinti su administracinės procedūros metu gautais dokumentais ir kita informacija, pateikti papildomą informaciją ir duoti paaiškinimus, teikti savo nuomonę administracinės procedūros metu

kylančiais klausimais (pažymos 8.3 punktas). Remdamasi tyrimo metu nustatytais faktinėmis aplinkybėmis, Seimo kontrolierė akcentuoja, kad Pareiškėjas pakartotiniam jo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundo nagrinėjimui teikė papildomus paaiškinimus (pažymos 6.1 – 6.3 punktai), kuriuos tikėjosi būti išnagrinėtus administracinės procedūros metu. Tačiau, kaip nustatyta remiantis Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus 2021 m. kovo 19 d. rašte nurodyta informacija (pažymos 6.4 punktas), Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundo nagrinėjimui teikti papildomi paaiškinimai buvo užregistruoti kaip nauji (atskiri) Pareiškėjo kreipimaisi (prašymai) ir į kuriuos buvo atsakyta naujai jų net nevertinant. Taip teigtina remiantis tuo, jog Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus 2021 m. kovo 19 d. rašte Pareiškėjui nurodyti teisiniai pagrindai, faktinės aplinkybės bei Savivaldybės administracijos išvados dėl jam aktualios problemos buvo pažodžiui pakartoti iš ankstesnių Savivaldybės administracijos Pareiškėjui teiktų atsakymų (pažymos 6.4 punktas). Tokie veiksmai, Seimo kontrolierės įsitikinimu, parodo atsainų Savivaldybės administracijos tarnautojų požiūrį į Pareiškėjo problemos tinkamą išnagrinėjimą bei Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintų *įstatymo viršenybės, išsamumo principų* (pažymos 8.3 punktas) bei Vietos savivaldos įstatyme numatytų *veiklos skaidrumo ir žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo bei gerbimo principų* (pažymos 8.2 punktas) nepaisymą.

Remdamasi pirmiau nustatytais aplinkybėmis Seimo kontrolierė konstatuoja, kad Savivaldybės administracijos tarnautojai, pakartotinai nagrinėdami Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą, jį įvertino formaliai, o rengdami atsakymą Pareiškėjui nepaisė *gero administravimo, atsakingo valdymo principų* (pažymos 10 punktas). Tuo pagrindu laikytina, kad nagrinėjamu atveju skundžiama institucija pakartotinai pažeidė Pareiškėjo teisę į gerą viešąjį administravimą.

13. Taip pat pastebėtina, kad Seimo kontrolierės 2021 m. sausio 29 d. pažymos 16.3.1 papunktyje teikta rekomendacija Savivaldybės administracijai buvo nurodyta išnagrinėti Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą buitinių nuotekų išvežimo problemos aspektu (pažymos 4.2 punktas). Tačiau Savivaldybės administracijos direktoriaus pasirašytas 2021 m. kovo 2 d. atsakymas (pažymos 5 punktas) buvo parengtas Savivaldybės administracijos Korupcijos ir nusižengimų prevencijos skyriaus, kuris pagal šiam Savivaldybės administracijos skyriui priskirtas funkcijas nesprenžia nuotekų tvarkymo organizavimo Vilniaus mieste klausimų, patarėjos G. Ū. Kaip spręstina iš Pareiškėjo skundo Seimo kontrolierei nurodytų teiginių (pažymos 2.8 punktas), pirmiau paminėta aplinkybė papildomai sąlygojo Pareiškėjo netikrumą dėl tinkamo jo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundo išnagrinėjimo, kas, Seimo kontrolierės nuomone, tikrai kelia pagrįstas abejones dėl Pareiškėjui aktualios situacijos vertinimo nuotekų tvarkymo organizavimo klausimais kompetentingame Savivaldybės administracijos struktūriniame (-iuose) padalinyje (-iuose).

Atsižvelgdama į pirmiau paminėtas aplinkybes bei įvertinusi tai, kad Pareiškėjui aktualaus klausimo dėl tinkamo buitinių nuotekų tvarkymo išsprendimas yra užsitęsęs bei siekiant eliminuoti Pareiškėjo abejones dėl konkrečių Savivaldybės administracijos tarnautojų galimo šališkumo, Seimo kontrolierė mano, jog būtų tikslinga, jog šis klausimas būtų sprendžiamas ne atskiruose Savivaldybės administracijos padaliniuose, o, įvertinant faktines situacijos aplinkybes ir išanalizuojant galimus Pareiškėjo problemos sprendimo būdus, Savivaldybės administracijos direktoriaus sudarytoje atsakingų Savivaldybės administracijos padalinių tarnautojų ir, galimai UAB „A“, kaip viešojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo Vilniaus mieste, atstovo (-ų) darbo grupėje, kaip tokią galimybę, kad numato Vilniaus miesto savivaldybės administracijos nuostatai (pažymos 9.2 punktas).

Remiantis išdėstytu, Seimo kontrolierė daro išvadą, kad Seimo kontrolierės 2021 m. sausio 29 d. pažymoje Nr. 4D-2020/2-971 teikta rekomendacija iš naujo išnagrinėti Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą (reg. Nr. A60-178/20) Pareiškėjui atsiradusios buitinių nuotekų išvežimo problemos aspektu buvo išnagrinėta netinkamai, pažeidžiant teisės aktų nuostatas, todėl Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundas turi būti pakartotinai išnagrinėtas laikantis visų Viešojo administravimo įstatyme nustatytų reikalavimų, numatytų administracinei procedūrai atlikti.

14. Nors ir nevertindama Savivaldybės administracijos 2021 m. kovo 2 d. rašte Nr. A51-18805/21(3.3.10.1E-AD24) Pareiškėjui nurodytų teiginių teisėtumo ir pagrįstumo, nes jie laikytini

Savivaldybės administracijos pozicija Pareiškėjui aktuliu nuotekų tvarkymo klausimu, kurią Pareiškėjas turi teisę ginčyti teisės aktų nustatyta tvarka teisme, Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį, kad Pareiškėjas skunde Seimo kontrolieriui kelia klausimą dėl Savivaldybės administracijos, kaip už nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo organizavimą ir koordinavimą atsakingos institucijos (pažymos 8.4 punktas), turimos / neturimos diskrecijos teisės nurodyti Pareiškėjui dėl jo ir UAB „Y“ sudarytos nuotekų išvežimo iš nekanalizuoto rezervuaro paslaugų sutarties pakeitimo ar nutraukimo (pažymos 2.5 punktas) ir su tuo susijusios asmenų teisės savo nuožiūra rinktis individualių nuotekų transportavimo paslaugų teikėjus (pažymos 8.4 punktas).

Atsižvelgdama į tai, Seimo kontrolierė pastebi, kad Savivaldybės administracijos 2021 m. kovo 2 d. rašte Nr. A51-18805/21(3.3.10.1E-AD24) Pareiškėjui nurodyti galimi nuotekų išvežimo būdai bei konkretūs nuotekų transportavimo paslaugų teikėjai (pažymos 7 punktas) nuotekų išvežimo paslaugai atlikti yra tik siūlymai Pareiškėjui dėl jam aktualios problemos išsprendimo ir nesukelia Pareiškėjui jokių pareigų, nes nėra privalomojo pobūdžio. Pastebėtina, kad Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 6 dalyje numatyta individualiai nuotekas tvarkančių asmenų teisė atiduoti nuotekas vienam iš geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nurodytų individualių nuotekų transportavimo paslaugų teikėjų pasirinktinai, Seimo kontrolierės nuomone, yra susijusi su tuo, jog kiekviena situacija dėl individualiai tvarkomų nuotekų yra specifinė dėl turimų nuotekų kaupimo talpyklų pobūdžio, šių įrenginių įrengimo vietos ir kitų faktorių, kurie sąlygoja tai, kad asmuo gali pasirinkti tik tam tikrą nuotekų transportavimo paslaugų teikėją. Būtent todėl įstatymų leidėjas ir nustatė geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo pareigą užtikrinti individualiai nuotekas tvarkantiems asmenims galimybę pasirinkti individualių nuotekų transportavimo paslaugų teikėją. Taigi, nagrinėjamu atveju Savivaldybės administracijai pasiūlius Pareiškėjui konkrečius nuotekų transportavimo paslaugų teikėjus, Seimo kontrolierės įsitikinimu, Pareiškėjo teisės pasirinkti konkretų nuotekų transportavimo paslaugų teikėją niekaip nėra ribojamos.

15. Remdamasi Seimo kontrolierių įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintu Seimo kontrolierių veiklos tikslu ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinanti žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms (pažymos 8.1 punktas), Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį, kad analizuojant asmenų Vilniaus mieste individualiai tvarkančių nuotekas teises ir pareigas bei šio klausimo teisinį reglamentavimą, tyrimo metu buvo nustatyta, jog pirmiau paminėtam nuotekų tvarkymo būdai Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje galioja dar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2011 m. balandžio 6 d. sprendimu Nr. 1-2090 (be pakeitimų) patvirtintos *Vilniaus miesto teritorijų, kuriose nėra centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų, nuotekų tvarkymo taisyklės*, kurios yra privalomos visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie eksploatuoja vietinius nuotekų šalinimo įrenginius ir tvarko juose susidarantį nuotekas, nuotekų vežėjams, nuotekų tvarkytojams ir Savivaldybės institucijoms (pažymos 9.1 punktas). Seimo kontrolierė pabrėžia, kad asmenys, Vilniaus mieste individualiai tvarkantys nuotekas turi aiškiai žinoti, kokias teises ir pareigas jie turi individualiai tvarkydami ir priduodami nuotekas, tačiau tam tikros *Vilniaus miesto teritorijų, kuriose nėra centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų, nuotekų tvarkymo taisyklėse* įtvirtintos sąvokos ir nuostatos neatitinka šiuo metu aktualios redakcijos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme ir kituose šią sritį reglamentuojančiuose teisės aktuose įtvirtintų normų, kas gali sąlygoti asmenų teisių pažeidimus dėl klaidingai suvoktų tam tikrų teisių bei pareigų individualiai tvarkomų nuotekų procese. Tuo pagrindu Seimo kontrolierė akcentuoja, kad Savivaldybės administracija turi imtis priemonių, kad *Vilniaus miesto teritorijų, kuriose nėra centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų, nuotekų tvarkymo taisyklės* atitiktų šiuo metu galiojančios Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo redakcijos ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmenų, individualiai tvarkančių nuotekas, teises ir pareigas, nuostatas.

16. Remiantis išdėstytu ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Pareiškėjo skundas pripažintinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

17. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos tarnautojų netinkamų veiksmų (neveikimo) pakartotinai nagrinėjant Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą bei Seimo kontrolierės teiktų rekomendacijų nevykdymo pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

18. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorei Linai Koriznienei** rekomenduoja:

18.1. svarstyti dėl darbo grupės iš atsakingų Vilniaus miesto savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių tarnautojų ir, nustačius poreikį, UAB „A“, kaip viešojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo Vilniaus mieste, atstovo (-ų) sudarymo, siekiant Pareiškėjui aktualaus klausimo dėl nuotekų tinkamo išvežimo galimybių įvertinimo;

18.2. laikantis visų Viešojo administravimo įstatyme nustatytų administracinės procedūros įvykdymui keliamų reikalavimų (atliekant Pareiškėjo apklausą, leidžiant Pareiškėjui susipažinti su administracinės procedūros metu surinktais dokumentais bei informacija ir kt.), iš naujo išnagrinėti Pareiškėjo 2020 m. rugpjūčio 28 d. skundą (reg. Nr. A60-178/20) Vilniaus miesto savivaldybės administracijai Pareiškėjui atsiradusios buitinių nuotekų išvežimo problemos aspektu bei pateikti Pareiškėjui išsamų, teisės aktų nuostatomis pagrįstą atsakymą;

18.3. įvertinti šios pažymos 12 punkte nustatytą Pareiškėjo teisių į gerą viešąjį administravimą pažeidimo atvejį bei įpareigoti Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus tarnautojus, nagrinėjusius Pareiškėjo kreipimusis (pažymos 6.2, 6.3 punktai) bei parengusius Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus 2021 m. kovo 19 d. raštą Nr. A51-24733/21(3.3.2.26E-ENE), nagrinėjant pareiškėjų prašymus (skundus) griežtai laikytis gero administravimo principų ir išvengti panašių atvejų ateityje;

18.4. remiantis šios pažymos 15 punkte nustatytomis aplinkybėmis ir išvadomis, pavesti atsakingiems Savivaldybės administracijos struktūriniams padaliniais įvertinti *Vilniaus miesto teritorijų, kuriose nėra centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų, nuotekų tvarkymo taisyklių* keitimo poreikį, siekiant, kad minėtasis teisės aktas atitiktų šiuo metu galiojančios Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo redakcijos ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmenų, individualiai tvarkančių nuotekas teises ir pareigas, nuostatas.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė